

Motion till riksdagen 2025/26:1501

av Jamal El-Haj (-)

Åtgärder mot populism, desinformation och mediekoncentration för att stärka demokratin

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att motverka mediekoncentration och stärka mångfalden av oberoende medier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa tydligare reglering och transparenskrav för sociala medier och digital politisk kommunikation i syfte att motverka desinformation, fejkade konton och trollfabriker och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla långsiktiga satsningar på digital källkritik och medie- och informationskunnighet i skolor och folkbildning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Demokratin är en av våra mest grundläggande samhällsinstitutioner. Den bygger på fria val, folkets suveränitet och en fungerande offentlighet där information och idéer kan mötas, granskas och prövas. Men demokratin är inte självklar eller självgående. Den kan urholkas inifrån, om de institutioner och mekanismer som bär upp den inte skyddas.

Vi ser i vår tid en tydlig trend där populistiska rörelser och ledare växer i inflytande. Populismen bygger ofta på förenklade lösningar och starkt känsloladdade budskap som spelar på oro, ilska och misstro. I sig är populism inte ett brott mot demokratin – men i kombination med nya medielandskap och svaga skyddsmekanismer kan den leda till att systemet urholkas. Historien visar oss att demokratiska processer kan utnyttjas för att rasera demokratin. Adolf Hitler tog makten genom demokratiska val och använde sedan den makten för att avskaffa demokratin och orsaka mänsklighetens största katastrofer.

En fungerande demokrati kräver en mångfald av fria och oberoende medier. När stora delar av informationsflödet kontrolleras av ett fåtal ägare riskerar denna mångfald att gå förlorad. Kommersiella eller politiska intressen kan styra vad som publiceras, vad som prioriteras och vad som tystas. Detta försvårar för medborgarna att bilda sig en självständig uppfattning och gör valen mindre meningsfulla, eftersom underlaget blir skevt.

Mediekoncentration kan därför beskrivas som en tyst, men systemisk, erosion av demokratins grund. För att säkerställa pluralism och insyn krävs åtgärder som stärker mångfalden och garanterar en fri press med skilda perspektiv.

Den digitala utvecklingen har på kort tid förändrat politikens villkor. Sociala medier ger möjligheten att nå stora massor snabbt och utan mellanled. Det är en demokratisk resurs men också ett sårbart område. Vi vet idag att fejkade konton, botnätverk och trollfabriker används systematiskt för att sprida desinformation, skapa falsk bild av folklig opinion och undergräva förtroende för institutioner. Genom microtargeting kan budskap anpassas individuellt och spela på människors oro. Algoritmer premierar polariserande innehåll framför nyanserad analys, vilket leder till ökade ekokammare och radikalisering.

Detta sammantaget innebär att det offentliga samtalet kan manipuleras i en omfattning som hotar demokratins grundläggande förutsättningar.

För att skydda demokratin krävs en kombination av strukturella reformer och kunskapssatsningar. Det är nödvändigt att motverka koncentrationen av ägande i traditionella medier, så att pluralism och insyn kan bevaras och medborgarna fortsatt ges tillgång till olika röster och perspektiv. Samtidigt måste lagstiftningen utvecklas för att tydligare reglera de digitala plattformarnas ansvar. Det handlar om krav på transparens kring politiska annonser, åtgärder mot spridningen av desinformation och system för att identifiera fejkade konton och koordinerade påverkanskampanjer. Men lagar och regler räcker inte. Lika viktigt är det att rusta kommande generationer genom utbildning i digital källkritik och informationskunnighet. Medborgarna behöver förstå hur algoritmer fungerar, hur propaganda sprids och hur man skiljer trovärdig information från manipulation. Endast genom att förena strukturella åtgärder med en långsiktig satsning på kunskap kan vi bygga ett motståndskraftigt samhälle som står emot populism, manipulation och maktkoncentration.

Sverige är en stark demokrati, men även starka demokratier kan undermineras om man inte aktivt försvarar dem. Genom att möta hoten från populism, mediekoncentration och digital manipulation kan vi stärka våra demokratiska institutioner och säkerställa att folkets röst verkligen förblir grunden för den politiska makten.

Jamal El-Haj (-)